

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget (SOU 2016:4)

(Dnr U2016/00155/S)

Skolinspektionen har anmodats att yttra sig över betänkandet Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget (SOU 2016:4). Skolinspektionen lämnar följande synpunkter.

14 kap. En ny bestämmelse i skollagen

Skolinspektionen instämmer med hänsyn till vad som framgår av den domstolspraxis och de beslut från Justitieombudsmannen (JO) och Justitiekanslern (JK) som redovisats i betänkandet att rättsläget är oklart hur skolor ska förhålla sig när det gäller hur politiska partier ska bjudas in till skolorna. Skolinspektionen anser därför i likhet med den särskilde utredaren att det finns ett behov av att tydliggöra lagstiftningen rörande detta förhållande. Det är viktigt och angeläget att politiska partier kommer till skolorna för att inom ramen för utbildningen och skolans demokratiska uppdrag åskådliggöra demokratins innehåll och dess former för eleverna. Skolinspektionen tillstyrker därför den särskilde utredarens förslag att det i tydliggörande syfte införs en bestämmelse i skollagen (2010:800) som behandlar skolors inbjudande av politiska partier. Den föreslagna bestämmelsen (1 kap. 5 a §) har enligt Skolinspektionen också fått en lämplig disposition och utformning (se dock förslag på visst tillägg nedan under författningsförslag). Skolinspektionen anser vidare att den föreslagna placeringen av bestämmelsen i 1 kap. skollagen är den mest lämpliga.

15 kap. Yttrandefriheten, ordningsreglerna och debattklimatet

I kapitlet har lämnats en beskrivning över hur man bör se på elevers, lärares och annan skolpersonals samt besökande politikers yttrandefrihet i skolan. Härutöver berör den särskilde utredaren även vad som anses bör gälla i vissa olika situationer som har samband med politiska partiers närvaro i skolan. Det är inte tillfredställande om skolor på grund av osäkerhet om hur de ska agera när det gäller att bjuda in politiska partier avstår från att göra det. Några författningsförslag lämnas inte rörande det som tas upp. Redogörelsen beskriver på ett ändamålsenligt sätt vad som bör gälla i vissa situationer. Dock kvarstår att skolledningen och personalen i praktiken kan ställas inför besvärliga situationer där det kan vara svårt att veta hur man ska agera. Skolverket har under 2010

tagit fram ett stödmaterial gällande här aktuellt område "Politisk information i skolan. Detta stödmaterial har på regeringens uppdrag följts upp och reviderats under 2012. Skolverket har också tagit fram en juridisk vägledning inom området. Även Sveriges kommuner och landsting har i ett dokument "Politiska partier i skolan, vad gäller?" behandlat saken. Även om nu angivet material ger en god vägledning så vore det av stort värde om skolledning och annan skolpersonal kunde få ytterligare vägledning om hur de kan/bör agera i praktiskt svårbedömda situationer.

16 kap. Vilken ställning har fristående skolor i konstitutionella sammanhang

16.5 "Det allmänna" i regeringsformens första och andra kapitel

Den särskilde utredaren tar i detta avsnitt upp frågan om fristående skolor ska anses omfattade av begreppet "det allmänna" i regeringsformens första och andra kapitel generellt eller endast i den situationen då det rör sig om myndighetsutövning. Slutsatsen är att det mest rimliga antagandet är att den fristående skolan omfattas av begreppet på ett generellt plan. En motsatt tolkning skulle enligt den särskilde utredaren vara ologisk och skulle innebära att frågan om en elev omfattas av fri- och rättighetsregleringen skulle vara beroende av om han eller hon går i en offentlig eller fristående skola. Den särskilde utredaren konstaterar vidare att oaktat vilken tolkning som görs omfattas den fristående skolan i vart fall av den värdegrund som slås fast i 1 kap. 5 § skollagen. Enligt Skolinspektionens uppfattning är det otillfredsställande att det ska råda osäkerhet om hur det faktiskt förhåller sig rörande denna fråga. Skolinspektionen menar att det är viktigt att det tydliggörs i lagstiftningen.

Författningsförslag

1 kap. 5 a §

Som anføres i författningskommentaren (sid. 280) så följer av 14 kap. 1 § regeringsformen att uttrycket "vald församling i kommun" i den föreslagna bestämmelsen även omfattar vald församling i landsting. För att bestämmelsen ska bli mer lättförståelig för de som har att tillämpa den anser Skolinspektionen att det vore lämpligt man lägger till "landsting" i dess första stycke, vilket innebär att bestämmelsen i aktuellt hänseende skulle kunna lyda ..."valda församlingar i kommun och landsting eller..". Detta tillägg leder enligt Skolinspektionens mening till att bestämmelsens betydelse blir tydligare.

I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Annica Runsten deltagit.

Helén Ängmo
Generaldirektör

Stefan Axelsson
Jurist